

Наталія БОРОВИК

Викладач

Державний навчальний заклад

«Лісоводський професійний аграрний ліцей»

СУТНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Інтенсивний розвиток сфери виробництва і послуг зумовлює заміну традиційних способів мислення та потребу у формуванні особистості, ініціативної та творчої, здатної сприймати зміни сьогодення та брати відповідальність за прийняті рішення. У цьому контексті вирішальним є спрямування сучасної освіти до впровадження компетентнісного підходу. Варто зазначити, що протягом останніх десятиліть сучасна система освіти приділяє особливу увагу формуванню підприємницької компетентності як вирішальної у розвитку.

Дослідження поняття «підприємницька компетентність» як ключової компетентності окреслено в працях Т. Гільберг та С. Тарнавської. Підприємницьку компетентність як аналог компетентності підприємливості та фінансової грамотності розглядають М. Рудь, Г. Назаренко, В. Узунов, О. Пометун, І. Зимня, Ш. Мунді, Ю. Білова, О. Проценко.

Одним із перших дослідників, який створив найбільш цілісну концепцію підприємництва, був австрійський економіст Й. Шумпетер. Він уважав, що підприємництво допомагає розвиватися суспільству завдяки «здійсненню нових комбінацій», основними з яких є: створення нового, невідомого споживачеві блага, відкриття нових технологій виробництва і комерційного використання уже існуючих благ, освоєння нових ринків збуту, освоєння нових джерел сировини, зміна структури галузі або виробництва. Отже, в основі підприємництва лежить акт відкриття нових прибуткових можливостей економічної системи. Головною ціллю підприємницької діяльності є отримання вигоди, а середовищем діяльності підприємця – невизначеність.

На думку французького винахідника та інженера Ж. Бодо, підприємець –

це особа, яка несе відповідальність за власну справу, самостійно її планує, контролює, організовує та володіє підприємством. Американський економіст Ф. Уокер зауважував, що в справі підприємництва слід розрізняти тих, хто просто надає капітал задля отримання відсотків, і тих, хто отримує прибуток завдяки своїм підприємницьким здібностям. Американський психолог, автор теорії потреб Д. Макклелланд уважав, що підприємець – це енергійна людина, яка діє в умовах помірної ризику. Американський учений П. Друкер стверджував, що підприємець – людина, яка використовує будь-яку можливість із максимальною вигодою.

Американський учений А. Шапіро під підприємцем розумів людину, яка несе повну відповідальність за можливу невдачу та все ж таки виявляє ініціативу під час участі в соціально-економічних механізмах та діє в умовах ризику. Американський економіст Р. Хізрич наголошував, що підприємництво – процес створення чогось нового, що володіє вартістю, а підприємець – людина, котра витрачає на це необхідний час і сили, бере на себе весь фінансовий, психологічний і соціальний ризик, отримуючи в нагороду гроші й задоволення досягнутим. Ця людина є винахідником і дослідником у своїй галузі, претендентом на ризикований, непередбачуваний залишковий дохід після компенсації витрат виробництва і виплати податків.

Австрійський економіст Ф. фон Хайек стверджував, що сутність підприємництва полягає в пошуку й вивченні нових економічних можливостей, а тому підприємництво – це модель поведінки, а не вид діяльності. Французький економіст Ж. Б. Сей уважав підприємцем особу, яка з'єднує і комбінує фактори виробництва з метою досягнення максимального соціально-економічного ефекту. Ірландський економіст Р. Кантільйон називав підприємцем людину, що діє в умовах ризику.

Вітчизняна економічна наукова думка розглядає підприємництво як економічну категорію, як метод господарювання, як тип економічного мислення. При цьому, як економічна категорія, підприємництво відображає взаємини між його суб'єктами з приводу виробництва, розподілу і

привласнення благ та послуг. Як тип економічного мислення, суть підприємництва зводиться до ініціативної, новаторської, самостійної діяльності, а як метод господарювання – до найбільш повного й ефективного використання факторів виробництва і прагнення реалізувати свої творчі здібності. Зокрема, С. Мочерний, О. Устенко, С. Чеботар, поділяючи ідеї Й. Шумпетера, вважають, що підприємництво – це самостійне господарське новаторство на основі використання різних можливостей для випуску нових товарів або старих новими методами, відкриття нових джерел сировини, ринків збуту тощо з метою отримання прибутків та самореалізації власної мети. Відомий учений, теоретик підприємництва З. Варналій пояснює підприємництво як економічну категорію, особливий тип господарювання, де головним суб'єктом є підприємець, який раціонально поєднує (комбінує) фактори виробництва на інноваційній основі і власній відповідальності, організує та керує виробництвом з метою одержання підприємницького доходу.

Висновки. Підприємницьку компетентність характеризуємо як наскрізну компетентність, яка застосовується в усіх сферах життя; базується на креативності, творчості, інноваційності, здатності до ризику. Для того, щоб вибір здобувачів освіти був усвідомленим, адаптований під реалії сучасного життя, у педагогів повинна бути сформована відповідна складова професійної компетентності, яка базується на основах знань з економіки та підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Білова Ю. А. Поняття та структура підприємницької компетентності майбутніх фахівців економічного профілю / Ю. А. Білова // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – 2013. – Вип. 7. – С.15–17.
2. Гельбак А.М. Формування підприємливості учня як ключової компетентності для життя : [методичні рекомендації] / А.М. Гельбак. – Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2017. – 24 с.
3. Ковтун Г.І. До питання формування економічної компетентності / Г.І. Ковтун, О.В. Мартиненко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні

технології. – 2013. – № 4. – С. 135–144.